

EUROMONITOR nr. 4(9)

(Trimestrul IV, 2007)

SUMAR

Dialog politic și instituții democratice

Dialogul politic dintre UE și Moldova a continuat în T4-2007 să fie unul dinamic. Principalul progres în relațiile dintre Părți I-a constituit aprobarea acordurilor privind facilitarea eliberării vizelor și readmisia. O altă realizare cu implicații potențiale asupra dialogului UE-Moldova a fost adoptarea de către Guvern a Strategiei de comunicare cu privire la integrarea europeană a Republicii Moldova. Pe lângă acestea, în T4-2007 importanți oficiali moldoveni și europeni au întreprins vizite reciproce la Bruxelles/ Chișinău și au avut loc mai multe reuniuni ale organismelor de cooperare UE-Moldova. Cu aceste ocazii, precum și cu altele mai puțin importante Moldova a încercat să convingă UE că este pregătită să înceapă negocierile asupra unui nou cadru de relații. Dat fiind faptul că potențialul PAUERM nu a fost valorificat pe deplin în primii trei ani de implementare a sa, Comisia a propus extinderea documentului pentru încă un an.

În domeniul instituțiilor democratice printre realizările moderate observate în T4-2007 se numără: ratificarea unor instrumente internaționale privind drepturile omului; majorarea alocațiilor pentru categorii de copii aflați în dificultate; demararea negocierilor asupra unor acorduri de colaborare cu societatea civilă și dezvoltarea dialogului autorităților cu CoE. Pe de altă parte, principalele probleme observate vizează exemple de formalism în cooperarea autorităților cu societatea civilă; intimidarea unei echipe a postului PRO TV Chișinău de către polițiști; condamnarea Moldovei într-un număr record de cauze (31) de către CEDO, precum și tergiversarea adoptării mai multor reglementări în domeniu.

Consolidarea capacității administrative

În acest domeniu a fost atestat un *progres minim*. Autoritățile au întreprins măsuri pentru implementarea Reformei APC, în domenii specifice: constituirea unor structuri analitice, reorganizări interne, instruire, reducerea personalului organelor de control (acestea s-au produs însă neplanificat, la indicație). *Deficiențele* rămân, în mare parte, aceleași: capacități reduse, întârzierea multor măsuri planificate, abordări ad-hoc, politizarea administrației publice, utilizarea redusă a TI moderne, lipsa transparenței, încredere redusă a populației în autorități, fluctuația cadrelor, nivelul ridicat al corupției, deficiențe în gestionarea resurselor financiare publice.

În domeniul APL *evoluțiile* se rezumă la alocarea unor resurse pentru dezvoltare regională, instruire și anumite măsuri pentru implementarea legilor anterioare. *Deficiențele* sînt legate de lipsa abordării strategice a reformelor în domeniu, tergiversarea aplicării legilor anterior adoptate și a adoptării unor noi reglementări, tratarea selectivă a administrațiilor de către puterea centrală, impedimente din partea organelor de control, capacități reduse ale funcționarilor locali și de utilizarea insuficientă a TI.

Combaterea corupției rămîne declarată drept *prioritară* în activitatea autorităților publice, cadrul legislativ-normativ se perfecționează, sporește cooperarea cu organisme internaționale și societatea civilă, se întreprind măsuri de instruire și monitorizare, continuă activități de contracarare și tragere la răspundere a funcționarilor. Strategia Anticorupție este implementată consecvent, este pusă în aplicare Legea cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului. Sînt promovate măsuri pentru sporirea transparenței. *Deficiențele* constau în tergiversarea perfecționării cadrului legislativ-normativ și calitatea slabă a elaborărilor, transparența redusă a autorităților centrale și locale. Eforturile anticorupție sînt apreciate drept insuficiente pe plan intern și extern (studii, sondaje, declarații), iar pedepse severe pentru acte de corupție se aplică rar.

Conflictul transnistrean

Cea de-a 15-a Reuniune Ministerială a OSCE nu a reușit nici anul acesta să adopte o declarație finală și nicio declarație regională cu privire la RM. Mecanismul de negocieri „5+2” a rămas blocat, iar Federația Rusă a reluat asistența financiară către regiunea transnistreană. Președintele Voronin a discutat problema transnistreană cu înalți oficiali europeni la Bruxelles, iar RSUE pentru Moldova a asigurat un dialog continuu între autoritățile moldovene și instituțiile UE în problema transnistreană. Inițiativele de consolidare a încrederii și securității înaintate de Președintele Voronin au fost sprijinite de UE, OSCE, SUA și Ucraina, dar aplicarea practică a acestora rămîne incertă datorită dezinteresului Tiraspolului. Activitatea EUBAM a continuat să înregistreze progrese, contribuind atât la securizarea frontierei moldo-ucrainene, precum și la aplicarea regimului vamal unic la frontieră și legalizarea agenților economici transnistreni.

Justiția

Ca și anterior, *evoluțiile* vizează perfecționarea cadrului legislativ-normativ. Sînt lansate noi programe și strategii, se atestă reducerea termenelor de examinare a cauzelor, sînt promovate măsuri pentru sporirea transparenței și prevenirea corupției,

a spoit asistența externă, a demarat instruirea la INJ, se desfășoară activități de instruire tematică. Se întreprind măsuri pentru punerea în aplicare a unor legi (privind medierea, asistența juridică garantată de stat), a scăzut numărul deținuților, sînt decriminalizate anumite acțiuni, situația din penitenciare este monitorizată permanent. *Problemele* rămîn, în mare parte, aceleași: întîrzierea executării unor măsuri instituționale, legislative și normative; schimbările din justiție nu se resimt, încrederea populației în sistemul judecătoresc este redusă; continuă să fie invocate cazuri de implicare a demnitarilor în cadrul proceselor judiciare, de persecuție judiciară a oponentilor politici; transparența rămîne redusă. Sarcina de cauze este prea mare, calitatea activității altor justițiarî nu s-a îmbunătățit considerabil, executarea hotărîrilor este de nivel nesatisfăcător. Instituțiile penitenciare necesită în continuare investiții considerabile, resursele alocate nu sînt suficiente pentru crearea condițiilor adecvate de detenție.

Dezvoltare și reforme economice

În trimestrul IV al anului 2007, Banca Națională a Moldovei a reușit să încetinească ritmul de creștere a prețurilor prin majorarea ratei de bază a dobînzii și majorarea normei rezervelor obligatorii la depunerile în MDL și valută liber convertibilă. Totuși, populația a fost afectată de evoluțiile din trimestrul III, seceta din vara anului și scumpirea tarifului la energia electrică. Prin urmare Guvernul a aprobat proiectul de lege cu privire la măsurile de protecție socială a populației în legătură cu majorarea tarifelor la energia electrică.

Creșterea economică în continuare se bazează pe nivelul înalt al remitențelor, care susțin consumul și agravează deficitul comercial. Însă ritmul de creștere a acestora a scăzut în trimestrul IV. În același timp, volumul producției industriale în 11 luni ale anului și agricole în 9 luni ale anului a scăzut comparativ cu aceeași perioadă a anului 2006.

Dezvoltare și reforme sociale

În ultimul trimestru al anului 2007 nu au fost evoluții semnificative în dialogul social privind politicile de ocupare a forței de muncă. În sfera protecției sociale, adoptarea Regulamentelor de funcționare a Comisiei pentru protecția copilului aflat în dificultate și privind serviciile de asistență parentală profesionistă vor contribui la, dar nu asigură, buna implementare a Strategiei privind reforma sistemului de îngrijire rezidențială a copilului. Ministerul Sănătății s-a făcut remarcat prin promovarea Programului Național de combatere a hepatitelor virale B, C și D pentru anii 2007-2011. Necesitatea adoptării acestui program este indiscutabilă, ținînd cont de costurile economice și sociale asociate cu hepatitele virale. Astfel, numai costurile financiare direct măsurabile (costul tratamentului plus pagubele cauzate bugetului de absența bolnavilor de la serviciu) au fost estimate la 266,5 milioane lei, ceea ce constituie 0,2% din valoarea PIB-ului realizat în această perioadă.

Comerțul internațional

Tendențele în domeniul comerțului extern din trimestrul IV al anului 2007 au variat între stagnare și progres. Acordarea Preferințelor Comerciale Autonome poate fi calificată ca progresul cel mai important în această perioadă. Pe de altă parte, autoritățile nu au reușit implementarea plenară a principiului „ghișeu unic” în ceea ce privește procedurile de vămuire.

Cît privește evoluția fluxurilor comerciale, s-a observat continuarea aprofundării deficitului comercial. Totodată, s-a remarcat și o restructurare pronunțată a exporturilor moldovenești atît ca direcție geografică, cît și ca asortiment. Acordarea PCA și reluarea exporturilor de vinuri pe piața Federației Ruse vor susține în viitor creșterea exporturilor moldovenești. Adoptarea standardelor de calitate europene și dezvoltarea laboratoarelor respective va rămîne o direcție prioritară pentru autoritățile moldovenești și în timpul apropiat.

Climatul de afaceri

La sfîrșitul anului 2007 au fost aprobate Standardul Național de Audit 545 „Auditul evaluărilor și dezvoltărilor în rapoartele financiare ale elementelor reflectate la valoarea justă” și Standardele Naționale de Audit Intern, care au fost puse în aplicare de la 1 ianuarie 2008. Un alt eveniment important și mult așteptat de către sectorul privat a fost adoptarea în lectură finală a modificărilor la Legea privind principiile de bază ale activității de întreprinzător, care a intrat în vigoare de la 1 ianuarie 2008. Dar studiul recent al The Heritage Foundation și The Wall Street Journal privind libertățile economice a coborît Moldova în clasament identificînd probleme în obținerea licențelor și certificatelor.

În conformitate cu Legea privind administrarea și deetatizarea proprietății publice nr. 121-XVI din 4 mai 2007, în luna noiembrie au avut loc licitații „cu strigare” la Bursa de Valori unde au fost expuse spre vînzare valori mobiliare, proprietate de stat, ca urmare fiind tranzacționate acțiunile ale 33 de societăți.

Frontieră, migrație și traficul de ființe umane

Evoluțiile sînt legate de sporirea asistenței, a cooperării dintre agenții, continuarea misiunii EUBAM, instruirea angajaților și a altor subiecți vizați, punerea în aplicare a legilor anterior adoptate și promovarea noilor acorduri cu UE (vize și readmisie), activizarea măsurilor de prevenire și combatere a traficului de ființe umane. *Deficiențele* constau în tergiversarea adoptării Concepției pazei frontierei de stat și a altor acțiuni anterior planificate, lipsa resurselor suficiente, creșterea numărului migranților.